

DET KONGELIGE KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref

Dato

17/681

30. august 2017

Instruks for behandling av søknader som dispensasjon for vurdering i fremmedspråk Andre reviderte versjon 300817

Kunnskapsdepartementet viser til uttalelse fra Likestillings- og diskrimineringsnemnda (LDN) fra 1. desember 2016. Som en oppfølging av nemndas uttalelse anser departementet at det er riktig for en avgrenset tidsperiode å åpne opp for at det kan gis dispensasjon fra kravet om vurdering med karakter i fremmedspråk som fellesfag i videregående opplæring, jf. forskrift til opplæringsloven § 23-1 og forskrift til friskoleloven § 3-38. Dispensasjonen gjelder ikke engelsk. De nærmere vilkår og forutsetninger for å innvilge slik dispensasjon framgår av denne instruksen.

Første versjon av instruksene var fra 3. april 2017. Instruksene ble revidert første gang 9. mai 2017. Andre revisjon fra d.d. knytter seg særlig til de som var elever i skoleåret 2016/2017 (punkt 2) og konsekvensene av å få innvilget dispensasjon (punkt 3). Revisjonen er markert med understreking.

1. Formål og hjemmelsgrunnlag

Bakgrunnen for endring i dispensasjonspraksis etter forskrift til opplæringsloven § 23-1 er uttalelsen fra LDN fra 1. desember 2016. Formålet er å sikre at dagens praksis ikke er i strid med diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 5. Departementet legger til grunn at saker der vilkårene i punkt 2 og 3 nedenfor er oppfylt utgjør et slikt «særskilt tilfelle» (jf. forskrift til opplæringsloven § 23-1), og at det kan innvilges dispensasjon fra krav i forskriftens kapittel 3 og 4.

2. Vilkår knyttet til målgruppe/personkrets

Departementet legger til grunn at dispensasjon vil kunne være aktuell for personer som oppfyller følgende vilkår:

Postadresse
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo
postmottak@kd.dep.no

Kontoradresse
Kirkeg. 18
www.kd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org no.
872 417 842

Avdeling
Opplæringsavdelingen

Saksbehandler
Clara Hasselberg
22 24 75 93

1. Personen er elev i videregående opplæring – studieforberevende utdanningsprogram
2. Personen er så sterkt rammet av dysleksi eller spesifikke språkvansker at individuell tilrettelegging ikke er tilstrekkelig for å sikre likeverdige opplæringsmuligheter¹.

Personer som skoleåret 2016/2017 ikke lenger var elev i faget fremmedspråk fellesfag, men heltids- eller deltidselev i videregående opplæring (se vilkår 1 ovenfor), kan også innvilges fritak for vurdering i faget. Dette gjelder både elever som tidligere har fullført fremmedspråk nivå II og elever som har valgt å avslutte faget. Sistnevnte gruppe må, i tillegg til å dokumentere vilkår 1 og 2 ovenfor, sannsynliggjøre at han eller hun på grunn av dysleksi eller spesifikke språkvansker ikke var i stand til å følge faget.

3. Dispensasjonens virkeområde

Dersom de to vilkårene i pkt. 2 over er oppfylt, skal det etter søknad gis dispensasjon fra vurdering med karakter slik at vitnemål kan skrives ut selv om eleven ikke har sluttvurdering i faget fremmedspråk som fellesfag (nivå I, nivå II eller nivå I+II), jf. forskrift til opplæringsloven § 3-42 og forskrift til friskoleloven § 3-41. På vitnemålet skal det i tilfelle føres FAM02 (Fritatt for vurdering med karakter).

Dispensasjonen innebærer at personen får fritak fra vurdering med karakter i faget fremmedspråk som fellesfag (nivå I, nivå II eller nivå I+II). Fritaket gjelder både halvårsvurdering med karakter og standpunktvurdering, og vedkommende skal ikke være med i eksamenstrekket for fremmedspråk. Dersom eksamen i faget er gjennomført før dispensasjonen innvilges skal eksamen annulleres, og fylkesmannen skal innvilge dispensasjon fra kravet om antall eksamener.

Dersom eleven som får fritak for vurdering i fremmedspråk allerede har fått eksamenskarakter eller standpunktkarakter, skal skoleeier stryke standpunktkarakter eller eksamenskarakter i faget.

De som får fritak, skal ha halvårsvurdering og annen underveisvurdering uten karakter.

Etter gjeldende rett kan det ikke gis dispensasjon fra *opplæring* i fremmedspråk i videregående skole.

For elever som er innvilget dispensasjon fra vurdering skal det føres fravær på ordinær måte. Fraværgrensen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-3 siste ledd og forskrift til friskoleloven § 3-3 siste ledd, er ikke aktuell ettersom eleven ikke skal ha vurdering med karakter i faget. Dersom eleven som innvilges dispensasjon ikke følger opplæringen i faget vil dette derimot gi seg utslag i det fraværet som føres på elevens vitnemål eller kompetansebevis, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-47 og forskrift til friskoleloven § 3-46.

For elever som er innvilget dispensasjon, men som avsluttet faget før dispensasjonen ble innvilget, skal ikke det ikke føres fravær i faget på vitnemålet.

Dispensasjon i tråd med denne i instruksjonen hjemles i forskrift til opplæringsloven § 23-1 eller forskrift til friskoleloven § 3-38. Vedtaket om dispensasjon skal vise til bestemmelsene det dispenseres fra i den aktuelle forskriften.

---

¹ Dette vurderingstemaet tilsvarer i all hovedsak ordlyden i Likestillings- og diskrimineringsnemndas uttalelse.

4. Saksbehandling – Delegasjon av myndighet

Hjemmel for dispensasjon er forskrift til opplæringsloven § 23-1 og forskrift til friskoleloven § 3-38. Kunnskapsdepartementet delegerer med dette til fylkesmannen sin myndighet etter forskrift til opplæringsloven § 23-1 og forskrift til friskoleloven § 3-38 til å dispensere i samsvar med vilkårene i denne instruksen. Myndigheten kan ikke delegeres videre.

Privatpersoner søker selv fylkesmannen om dispensasjon.

Dispensasjon forutsetter at søker framlegger dokumentasjon som viser at de to vilkårene for dispensasjon anses å være oppfylt, jf. punkt 2. At søker *«er så sterkt rammet av dysleksi eller spesifikke språkvansker at individuell tilrettelegging ikke er tilstrekkelig for å sikre likeverdige opplæringsmuligheter»* må framgå av dokumentasjon fra henholdsvis pedagogisk-psykologisk tjeneste eller andre sakkyndige, samt elevens skole.

Forvaltningslovens regler om enkeltvedtak gjelder for beslutninger om dispensasjon etter denne bestemmelsen. Utdanningsdirektoratet er klageinstans.

Instruksen gjelder inntil den kalles tilbake.

Med hilsen

Erik Saglie (e.f.)
avdelingsdirektør

Clara Hasselberg
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Adresseliste

Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder	Postboks 788 Stoa	4809	ARENDALE
Fylkesmannen i Buskerud	Postboks 1604	3007	DRAMMEN
Fylkesmannen i Finnmark	Statens hus	9815	VADSØ
Fylkesmannen i Hedmark	Postboks 4034	2306	HAMAR
Fylkesmannen i Hordaland	Postboks 7310	5020	BERGEN
Fylkesmannen i Møre og Romsdal	Fylkeshuset	6404	MOLDE
Fylkesmannen i Nordland	Statens hus	8002	BODØ
Fylkesmannen i Nord-Trøndelag	Postboks 2600	7734	STEINKJER
Fylkesmannen i Oppland	Serviceboks Statens Hus	2626	LILLEHAMMER
Fylkesmannen i Oslo og Akershus	Postboks 8111 Dep	0032	OSLO
Fylkesmannen i Rogaland	Postboks 59	4001	STAVANGER
Fylkesmannen i Sogn og Fjordane	Statens hus, Njøsavegen 2	6863	LEIKANGER
Fylkesmannen i Sør-Trøndelag	Statens hus, Prinsensgt. 10	7468	TRONDHEIM
Fylkesmannen i Telemark	Statens Hus, Gjerpensgt 14	3708	SKIEN
Fylkesmannen i Troms	Postboks 6105	9291	TROMSØ
Fylkesmannen i Vestfold	Postboks 2076	3103	Tønsberg
Fylkesmannen i Østfold	Statens hus Postboks 325	1502	MOSS
Utdanningsdirektoratet	Postboks 9359 Grønland	0135	OSLO